

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра адміністративного менеджменту
та зовнішньоекономічної діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету
аграрного менеджменту

_____ **А. Д. Остапчук**

“_____” _____ 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри
адміністративного
менеджменту та
зовнішньоекономічної діяльності

Протокол №14 від “17” червня 2020 р.
Завідувач кафедри

_____ **Т.Л. Мостенська**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ.
ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ»**

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 073 – «Менеджмент», 075 – «Маркетинг»
(шифр і назва спеціальності)

факультет _____ аграрного менеджменту _____
(назва факультету)

Розробник: к.е.н., доц. Файчук Олександр Михайлович

Київ-2020

1. Опис навчальної дисципліни

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ. ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	07 – Управління та адміністрування (шифр і назва)	
Спеціальність	073 – Менеджмент, 075 - Маркетинг (шифр і назва)	
Освітня програма	«Менеджмент», «Маркетинг»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	_____	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	3	
Семестр	6-ий	
Лекційні заняття	12 год.	
Практичні, семінарські заняття	12 год.	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	-	
Індивідуальні завдання	66 год.	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	7 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета - надати студентам сучасні знання про міжнародні інтеграційні процеси та європейську інтеграцію, що дасть змогу сформувати фахівців-управлінців нового зразка, які зможуть приймати правильні рішення в умовах євроінтеграції України до Європейського Союзу.

Завдання:

- розкрити теоретичні основи міжнародної економічної інтеграції;
- з'ясувати основні принципи становлення і розширення ЄС;
- пояснити процес функціонування інституційної системи ЄС;
- розкрити механізм формування бюджету ЄС;

- пояснити студентам процес реалізації спільної аграрної, регіональної та екологічної політики ЄС;
- розкрити основні принципи інтеграції економіки України до ЄС та з'ясувати її економічні наслідки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- сутність дефініції «міжнародна економічна інтеграція», її передумови та цілі;
- різноманітні наукові підходи до розуміння міжнародної економічної інтеграції;
- основні етапи регіональної економічної інтеграції та їх особливості;
- головні етапи становлення ЄС та їх особливості;
- основні стадії процедури вступу країни до ЄС;
- критерії членства держави у ЄС;
- інституційну систему ЄС;
- сутність, мету, принципи та цикли реалізації бюджету ЄС.
- сутність, цілі, принципи, етапи еволюції спільної аграрної політики ЄС та їх особливості;
- економіко-фінансові інструменти реалізації САП ЄС та їх трансформацію;
- сільськогосподарські фонди ЄС;
- сутність, еволюцію та основні наслідки реалізації регіональної політики ЄС;
- ключові пріоритетні напрями фінансування заходів із Європейського фонду регіонального розвитку;
- сутність, особливості, мету та еволюцію екологічної політики ЄС;
- фактичні та очікувані економічні наслідки для нашої держави внаслідок започаткування поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі з ЄС;

вміти:

- визначати ефекти «створення» і «відхилення» торгівлі внаслідок започаткування країнами митного союзу;
- передбачувати динамічні наслідки від реалізації інтеграційного процесу;
- виявляти етап, на якому знаходиться конкретне інтеграційне угруповання;
- встановлювати, чи готова країна до приєднання до ЄС (відповідає Копенгагенським критеріям);
- передбачати політико-економічні рішення у ЄС відповідно до фактичного стану головних інститутів регіонального об'єднання;
- розраховувати оперативний баланс бюджету окремих країн-членів ЄС;
- визначати перспективи розвитку сільського господарства ЄС, виходячи із процесу реформування спільної аграрної політики інтеграційного угруповання;
- аналізувати структуру фінансової підтримки аграрного сектору ЄС;
- виявляти фонди регіональної політики, з яких здійснюється фінансування конкретних проектів;
- розмежовувати й обґрунтовувати економічні і соціогуманітарні цілі програм регіональної політики;
- передбачити подальшу трансформацію екологічної політики ЄС після 2020 р;
- аналізувати й обґрунтовувати економічні наслідки від проведення перших етапів торговельної інтеграції між Україною та ЄС;
- оцінювати й аргументувати наслідки для вітчизняної економіки від еміграції трудових ресурсів до країн-членів ЄС

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК№2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК№9 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
 ЗК№10 Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК№7 Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту

СК№12 Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення

СК№14 Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

1. Програма та структура навчальної дисципліни для:

повного терміну денної(заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. СУТНІСТЬ І ЗМІСТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ												
Тема 1. Теоретичні основи міжнародної економічної інтеграції	12	2	2			8						
Тема 2. Становлення та принципи розширення ЄС	12	2	2			8						
Тема 3. Інституційна система ЄС	12	2	2			8						
Тема 4. Бюджет ЄС	12	2	2			8						
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>48</i>	<i>8</i>	<i>8</i>			<i>32</i>						
Змістовий модуль 2. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ												
Тема 5. Спільна аграрна політика ЄС	14	2	2			10						
Тема 6. Регіональна політика ЄС	8					8						
Тема 7. Екологічна політика ЄС	8					8						
Тема 8. Економічна інтеграція України до ЄС	12	2	2			8						
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>42</i>	<i>4</i>	<i>4</i>			<i>34</i>						
Усього годин	90	12	12			66						
Курсовий проект (робота) з _____ (якщо є в робочому навчальному плані)												
Усього годин	90	12	12			66						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні основи міжнародної економічної інтеграції	2
2	Становлення та принципи розширення ЄС	2
3	Інституційна система ЄС	2
4	Бюджет ЄС	
5	Спільна аграрна політика ЄС	2
6	Регіональна політика ЄС	
7	Екологічна політика ЄС	
8	Економічна інтеграція України до ЄС	
	<i>Всього</i>	8

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні основи міжнародної економічної інтеграції	
2	Становлення та принципи розширення ЄС	
3	Інституційна система ЄС	
4	Бюджет ЄС	2
5	Спільна аграрна політика ЄС	
6	Регіональна політика ЄС	
7	Екологічна політика ЄС	
8	Економічна інтеграція України до ЄС	2
	<i>Всього</i>	4

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС «Бакалавр» спеціальність/ 073 - «Менеджмент» 075 – «Маркетинг»	Кафедра адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності 2019/2020 н.р.	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № <u>1</u> з дисципліни «Міжнародна економічна інтеграція. Європейська інтеграція»	Затверджую Зав. кафедри (підпис) Мостенська Т.Л. (ПІБ) «17» червня 2020 р.
І. Теоретичні запитання			
1. Які є передумови міжнародної економічної інтеграції?			

2. Назвіть основні етапи інтеграції України до Європейського Союзу.

II. Тестові завдання різних типів

1. Зіставте наукові школи з їх представниками в контексті дослідження проблеми міжнародної економічної інтеграції:

№ п/ п	Наукова школа	№ п/ п	Представники
1	Ринкова (ліберальна)	А	Дж.Піндер, Я. Тінберген, Б.Балашша
2	Структуралістська (дирижизм)	Б	М.Алле, М.Гальперин, В.Репке
3	Ринково-інституціональна	В	Р.Купер, Ф.Перу, П.Стріттген, А.Філіп

2. Виберіть динамічні ефекти від міжнародної економічної інтеграції:

- а) ефект «економії масштабу» б) посилення конкуренції;
в) приріст іноземних інвестицій; г) зниження цін на товари через скасування імпортних мит.

3. Коли було підписано Римські договори про заснування ЄЕС та Євратома?:

- а) 18 квітня 1951 р.; б) 25 березня 1957 р.;
в) 1 липня 1987 р.; г) 15 вересня 1964

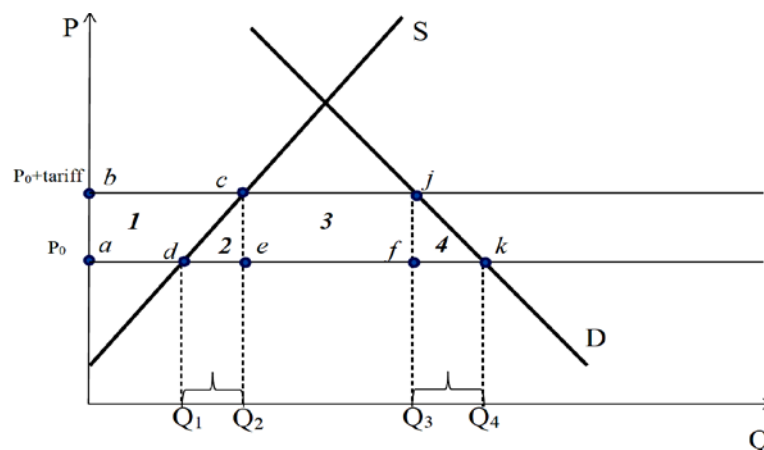
4. Які функції виконує Єврокомісія?:

- а) подає пропозиції щодо нових законів ЄС, які вона представляє на розгляд до ЄП та Ради ЄС;
б) забезпечує застосування країнами-членами законодавства ЄС;
в) виконує обов'язки органу, що відповідає за практичне втілення політики ЄС та управління нею, тобто контролює виконання рішень ЄП та Ради ЄС, а також керує фінансами ЄС – бюджетом та діяльністю різноманітних фондів і програм ЄС;
г) представляє й відстоює інтереси ЄС на міжнародній арені, веде переговори щодо укладення угод між ЄС і третіми країнами та міжнародними організаціями.
д) правильна відповідь а), в), г).

5. Які з перелічених елементів не належать до системи прибутків бюджету ЄС?:

- а) відрахування ПДВ;
б) мито на промислові товари;
в) 50% від суми податку на прибуток фізичних осіб;
г) мито на сільськогосподарську продукцію

6. Де на рисунку зображено чистий статичний вигаш для суспільства від створення торгівлі внаслідок економічної інтеграції ?

7. Яка сума коштів закладена у бюджеті інтеграційного угруповання на 2014-2020 рр. на реалізацію регіональної політики ЄС?:

- а) € 110,5 млрд;
- б) € 351,8 млрд;
- в) € 250,2 млрд;
- г) € 150,1 млрд.

8. Які інститути ЄС розробляють і впроваджують механізм регулювання у сфері навколишнього середовища?:

- а) Європейський Парламент,
- б) Рада ЄС,
- в) Європейська Комісія,
- г) Європейський інвестиційний банк,
- д) Європейське агентство з питань охорони навколишнього середовища.

9. Коли відбулось підписання політичної частини Угоди про асоціацію між Україною та ЄС?

- а) 9 серпня 2013 р.
- б) 27 червня 2014 р.
- в) 30 березня 2012 р.
- г) 21 березня 2014 р.

10. Яку суму коштів внаслідок започаткування ПВЗВТ прогнозовано мають щороку заощаджувати українські експортери?

- а) 391 млн євро
- б) 2 млрд дол США
- в) 487 млн євро
- г) 820 млн євро

8. Методи навчання

Лекція – основна форма проведення аудиторних занять у вищому навчальному закладі, вона покликана формувати у студентів основи знань з відповідної наукової галузі, а також визначити напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи студентів з дисципліни «Економіка світового сільського господарства», а також зв'язок з іншими дисциплінами. Основне завдання лекційного заняття – викладання конкретних тем відповідно до програми навчальної дисципліни в логічній послідовності та взаємозв'язку.

Практичні заняття забезпечують закріплення та систематизацію теоретичних знань студентів та набуття ними необхідних навичок з питань особливостей національної економіки та інституціональних чинників та їх вплив на специфіку економічного розвитку.

Самостійна та індивідуальна робота є основним засобом засвоєння матеріалу у вільний від аудиторних занять час на основі вивчення законодавчих актів, навчальної літератури, додаткових джерел, поточної інформації. Окрім того індивідуальні завдання передбачають виконання студентами завдань науково – дослідного, творчого характеру. Ці завдання спрямовані на підвищення рівня підготовки і розвиток індивідуальних творчих здібностей обдарованих студентів.

9. Форми контролю

Контроль набутих знань здійснюється у таких формах: поточного контролю на практичних заняттях (опитування, тестування, виконання ситуаційних завдань), модульного контролю (контрольна робота після вивчення навчального матеріалу, об'єднаного в модуль чи змістовий модуль), підсумкового контролю - ПМК (поточний модульний контроль за підсумками вивченого матеріалу та пишеться залікова робота).

10. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл.1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про введення в дію від 27.12.2019 р. №1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **R_{дис}** (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **R_{нр}** (до 70 балів): **R_{дис} = R_{нр} + R_{ат}**.

11. Методичне забезпечення

1. Файчук О.М., Файчук О.В. Методичні рекомендації для самостійного вивчення курсу «Міжнародна економічна інтеграція. Європейська інтеграція» для студентів ОС «Бакалавр» спеціальностей 073 - «Менеджмент» та 075 - «Маркетинг». – К.: НУБіП, 2018. – 134 с.
2. Файчук О.М., Файчук О.В. Методичні рекомендації для проведення практичних занять з курсу «Міжнародна економічна інтеграція. Європейська інтеграція» для студентів ОС «Бакалавр» спеціальностей 073 - «Менеджмент» та 075 - «Маркетинг». – К.: НУБіП, 2018. – 77 с.
3. Faichuk O.M., Faichuk O.V. Guidelines for independent study of discipline «International economic integration. European integration» для студентів ОС «Бакалавр» спеціальностей 073- «Менеджмент» та 075 – «Маркетинг». – К.: NULES, 2018. – 125 p.
4. Faichuk O.M., Faichuk O.V. Workbook «International economic integration. European integration» для студентів ОС «Бакалавр» спеціальностей 073- «Менеджмент» та 075 – «Маркетинг». – К.: NULES, 2018. – 81 p.

12. Рекомендована література

- основна

1. Європейська економічна інтеграція: навчальний посібник /С.М. Кваша, О.М. Файчук, О.В. Файчук. – К.: НУБіП України, 2019. – 282 с.
2. European economic integration: Tutorial / S.M. Kvasha, O.M. Faichuk, O.V. Faichuk. – К.: NULES of Ukraine, 2019. – 270 p.
3. Менеджмент європейської економічної інтеграції :[підр.] / С.М. Писаренко, Н.В. Горін, Л.А. Українець та ін.; за ред. С.М. Писаренко. – К.: Знання, 2012. – 373 с.
4. Лук'яненко Д.Г. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності: [навч. посіб.] / Д. Г. Лук'яненко ; Київський національний економічний ун-т. - К.: КНЕУ, 2005. - 204 с.
5. Копійка В.В. Європейський Союз на сучасному етапі: структурні зміни та стратегія розвитку / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко, М.А. Миронова. – К.: Знання, 2010. – 94 с.
6. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності: [монографія] / [А.С. Філіпенко (кер. авт. кол.), В.С. Будкін, М.А. Дудченко та ін.]. – К.: Знання України, 2004. – 304 с.
7. Харламова В.Н. Международная экономическая интеграция: уч. пособ. / В.Н. Харламова. – М.: МГИМО: Изд-во «АНКИЛ», 2002. – 175 с.

- допоміжна

1. Tinbergen J. International Economic Integration / J. Tinbergen. Amsterdam: Elsevier, 1954.
2. Білик Ю.Д. Проблеми інтеграції економіки України у світове господарство / Ю.Д. Білик. – К.: Урожай, 2004. – 246 с.
3. Кваша С.М., Діброва А.Д., Жемойда О.В. Аграрна політика: [навч.посіб.] / С.М. Кваша, А.Д. Діброва, О.В. Жемойда. – К.: Вид-во «Ліра-К», 2018. – 388 с.
4. Міжнародна економічна діяльність України: [навч. посіб.] / В.П. Галушко, Н.С. Голомша, О.М. Файчук, О.В.Файчук. – К.: НУБіП України. 2016. – 447с.
5. Чужиков В.І. Глобальна регіоналістика: історія та сучасна методологія [монографія]/ В.І. Чужиков. – К.: КНЕУ, 2008. – 272 с.

Інформаційні ресурси:

1. Modernising and Simplifying the CAP. Economic challenges facing EU agriculture// European Commission. - 11 December 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/consultations/cap-modernising/soc_background_final_en.pdf
2. ЄС-Україна: поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/documents/virtual_library/dcfta_guidebook_web.pdf. – Назва з екрана.
3. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=248387631&cat_id=223223535. – Назва з екрана.